

Председник Скупштине РС посетио Мађарску

2.
СТРАНА

6.
СТРАНА

Српска реч на сегадинском сајму

5.
СТРАНА

СНН

Преведене Домановићеве приче

4.
СТРАНА

Опроштајне свечаности у СОЦ „Никола Тесла“

Наставак добрих односа са Републиком Српском

Председник Народне скупштине Републике Српске Ненад Стевандић разговарао је у Будимпешти са председником Парламента Мађарске Ласлом Кевером о развоју билатералне сарадње између Републике Српске и Мађарске. Такође је посетио и институције српске заједнице у Мађарској.

Др Ненад Стевандић и Ласло Кевер

Др Ненад Стевандић, који је боравио у посети Мађарској, изјавио је да та земља и Српска негују пријатељство које никога не угрожава и да ће наставити да сарађују. Он је рекао да две земље, између осталог, имају заједничке ставове о очувању породичних вредности, опасностима од миграција, као и у спољнополитичком оквиру.

– Република Српска и Мађарска су демократске земље у којима су слобода мишљења и демократски систем загарантовани, гдје нема ни репресије, ни цензуре, било да се намеће из Европе или са неког другог мјеста. Ми смо друштва слободних земаља и људи који слободно мисле и сарађују. Сматрам да је то на понос Српске и још једном сам захвалио на свим добрим стварима које је за нас

учинила Мађарска и њено руководство предвођено Виктором Орбаном – навео је Стевандић.

Он је у оквиру посете Будимпешти боравио и у Српској основној школи и гимназији „Никола Тесла“, где је разговарао са руководством те установе на челу са др Јованком Ластивићем и уручио књиге за школску библиотеку. Ђацима и запосленима је поручио да остану чувари националне традиције и културе.

Др Ненад Стевандић је такође био гост и Самоуправе Срба у Мађарској. У делегацији са гостом из БиХ били су и амбасадорка БиХ, Биљана Гутић Бјелица, као и чланови ужег кабинета председника Народне Скупштине БиХ. Домаћини у ССМ били су: Вера Пејић Сутор, председница ССМ, Љубомир Алексов, представник Срба у

Парламенту Мађарске и потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, Игор Рус.

Он је поздравио председника Парламента и захвалио му на посети. У кратким цртама га је упознао са нашом крвном организацијом, њеним члановима, активностима и институцијама.

Стевандић је истакао да српски народ може да се мери са малим бројем народа, који на свим континентима говоре својим језиком, имају своје школе и цркве. Кроз разговор се захвалио премијеру Орбану на одржавању пријатељских односа са РС и садашњем мађарском амбасадору у БиХ, Кристијану Поши.

„Ми ћемо ово све да наставимо посетама и поштовањем, и да на тај начин чинимо добро нашим људима. Захвални смо што препознајете нашу малу државу“, рекао је Стевандић.

Љубомир Алексов се обратио госту речима да Срби у Мађарској доживљавају РС као другу домовину, са којом су још одавно повезани преко Срба из Херцеговине, који су се на ове територије населили још пре доласка Турака. Скреноу је пажњу на постојећу регионалну сарадњу, која обухвата осам земаља региона и њихове крвне националне организације, као и на једног од стваралаца РС Мому Крајишника.

„Радимо на томе да Срби из Мађарске добију своје две матичне земље“, рекао је Алексов.

Затим је госта упознао са начином рада Мађарског парламента и на који начин се добија статус народносног посланика, као и са радом Одбора за народности, који заступа интересе националних заједница. Љубомир Алексов је, такође, говорио о српским школама, начину финансирања и истакао да је Српска школа добила помоћ од председника РС Милорада Додика, као и да су то једина средства која су стигла из иностранства.

Стевандић је напоменуо отварање капеле у логору Маутхаузен, први споменик који је једна од српских држава направила ван своје домовине, као спомен обележје за 8000 погинулих Срба. Сва доступна имена ће следеће године бити уписана.

Говорио је и о намерама и напорима РС да створи своје репрезенте у Словенији и Аустрији. Такође се повео разговор о важности очувања и коришћења матерњег језика. Овде је Алексов истакао и велики утицај православног идентитета и православне вере у прошлости, што је у садашњим временима тешко одржати. Цео састанак је протекао у пријатном и спонтаном разговору.

Током своје посете Мађарској, Стевандић се сусрео и са епископом будимским Лукијаном. У Текелијануму су га дочекали свештеници Епархије будимске, са којима је обишао Храм Светог Георгија.

К. П.

НЕКОЛИКО БИОГРАФСКИХ ПОДАТАКА

Др Ненад Стевандић (Дрвар, 12. октобра 1966) српски је политичар и лекар, оториноларинголог. Председник је партије Уједињена Српска (УС) и бивши потпредседник и функционер Српске демократске странке (СДС). Завршио је Медицински факултет у Бања Луци 1995. године, а оториноларингологију је специјализирао у Београду 2002. године. Учесник је грађанског рата у БиХ.

После завршетка студија запослио се у Клиничком центру Бања Лука, где и данас ради, у Клиници за болести уха, носа и грла. Добитник је највећег признања коморе доктора медицине Републике Српске „Хипократове повеље“. Специјализован је за ужу област оториноларингологије лечење болести носа и параназалних синуса. Заменик директора ове установе постаје 2018. године. У политичку партију се први пут учланио 1990. године када је и основана Српска демократска странка (СДС), чији је члан био наредних седам година. Поново приступа овој странци 2008. године, а две године касније, 2010. године, осваја и посланички мандат у Народној скупштини Републике Српске.

Као кандидат Српске демократске странке, у октобру 2014. године, осваја и други мандат у Народној скупштини Републике Српске. Затим напушта СДС 2015. године и оснива странку Уједињена Српска. Од новембра 2022. обавља дужност председника Народне скупштине Републике Српске.

Маџица српска

СУСРЕТИ

Конференција српских националних заједница

У свечаној сали Матице српске, 9. јуна, одржано је ванредно заседање Конференције српских националних организација, на којој су учествовали представници Срба из Румуније, Мађарске, Републике Српске, Босне и Херцеговине, Македоније, Црне Горе, Хрватске и Словеније.

Самоуправу Срба у Мађарској су, у одсуству Љубомира Алексова, члана ужег руководства Конференције и представника Срба у Парламенту Мађарске, као и Вере Пејић Сутор, председнице Самоуправе Срба у Мађарској, представљали: Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти, Пера Ластић, директор Српског института и Душан Кашанин, председник Финансијског одбора ССМ.

Од Пера Ластића смо сазнали да је ванредна конференција била сазвана у циљу подржавања декларације, у вези са ескалацијом ситуације

на Косову, са позивом на политичко јединство у интересу решавања овог тешког националног питања. Конференцију је отворио Огњан Крстић, председник Савеза Срба у Румунији, и српски посланик у Парламенту Румуније.

Пера Ластић је говорио о косовском култу и легенди, Видовдану, и њиховој присутности у српској традицији и култури у Мађарској, у ликовној уметности и књижевности, на овим просторима. Такође је истакао да би губљење српског Косова имало погубне ефекте на идентитет Срба у Мађарској и указао на важност да се

све учини, да до тога не дође. Наравно, решење треба тражити у балканској и европској перспективи Србије. Декларација и заједнички став представника Срба из региона о потреби друштвеног и државног јединства српског народа је једногласно прихваћена. На конференцији је био присутан и саветник из Кабинета председника Александра Вучића, Адам Шукало, као и Милимир Вујадиновић, потпредседник Одбора српског Парламента, који се бави питањем Срба у дијаспори и региону. Главни гост

био је председник Матице српске Драган Станић.

После двочасовне конференције, председник покрајинске Владе АП Војводине Игор Мировић, приредио је ручак за учеснике конференције, где је настављен разговор о акцијама покрајинске Владе у интересу Срба у окружењу. Такође је било речи о неговању споменичког наслеђа, споменика из Првог светског рата, поводом чега је Борислав Рус говорио о активностима Срба из Мађарске на овом пољу.

К. П.

Народности квиз у Печују

Колико знамо о култури и вери националних заједница

У организацији Савета народности при локалној самоуправи града Печуја, 9. јуна, одржан је „Мањински, народности квиз“, за ученике појединих средњих школа у седишном граду Жупаније Барања.

Организатори прве овакве манифестације, предвођени Катом Видински, референтом Канцеларије за народности и цивилне организације при локалној самоуправи града Печуја, позив су упутили свим средњим школама, да учествују у интерактивном квизу, који је садржавао питања везана за историјат и културу народности које живе у главном граду Жупаније Барања. Позиву се одазвало укупно пет екипа: две из Хрватске гимназије „Мирослав

Крлежа“, две из Немачке гимназије „Валерија Кох“ и једна из Средње техничке школе „Вилмош Жолнаи“. Све остале средње школе нису биле заинтересоване, о чему ће се, сигурно, водити полемика.

Упркос малобројности тимова, сви који су одлучили да учествују у надметању, сврстани у петочлане екипе, марљиво су обилазили културно-историјске и верске споменике народности у Печују. Том приликом посетили су и месни српски право-

славни храм, посвећен Св. Андронику и Јунији.

Фотографисањем цркве и табле са називом требало је да ураде својеврсну документацију, потврдивши тиме да су боравили на лицу места и тамо настојали да дају одговоре на питања која су се налазила у „Упитнику“.

Главни носиоци квиза израдили су пакет питања у 15 целина, а свака од њих садржала је од 3 до 5 питања.

Што се тиче српског православног храма у Печују, учесници квиза требало је да одгонетну коме је посвећена светиња, када је она саграђена и којој народности припада?

Такмичари су марљиво обилазили такозване народносне локације, бележили своја запажања, попуњавали упитник са питањима, везаним за историјат, културу и веру народности у Печују.

Прво место освојио је тим под именом „Пруслик“ (састављен од ученика Средње техничке школе „Вилмош Жолнаи“), друго место припало је екипи „Коло – СРО“ (групу су чинили ученици 9. разреда Хрватске гимназије „Мирослав Крлежа“), трећим местом могли су се подичити чланови

групе „Kékfestők“, ученици Немачке гимназије „Валерија Кох“, а и четврто место припало је поменутој образовној установи и екипи под именом „Штифолдери“.

На петом месту нашао се „Крлежа – СРО“, други тим Хрватске гимназије „Мирослав Крлежа“ у Печују.

Први Народности квиз у Печују може се сматрати свакако похвалном иницијативом. Сви они који су осмислили овакву врсту такмичења водили су се мишљу да се што више сазна о историјату, култури и вери сународника, припадника народности које функционишу у престоници Жупаније Барања.

Иницијативу је похвалила и Рута Ерић, ученица 9. разреда Хрватске гимназије „Мирослав Крлежа“ у Печују, која је и сама била учесник такмичења: „Похвално је што је приређен овај квиз. Важно је да се млади, односно, и већинско мађарско становништво упознају са нашом културом, историјом, споменицима. Надам се да ће се догодине још више њих укључити у надметање, а ја ћу се сигурно поново пријавити на такмичење!“

П. М.

СВЕЧАНОСТ

Завршна школска свечаност на Тру ружа

Година која ће се памтити по успесима и признањима

У Српском образовном центру „Никола Тесла“ у Будимпешти, завршна свечаност 2022/2023. школске године започела је у петак, 16. јуна у 8.30, у школском дворишту. Ђаци, распоређени по одељењима, са својим разредним старешинама, узбуђено су чекали почетак завршне приредбе.

После интонирања српске и мађарске националне химне, на сцену су ступили: Ангелина Мишић, ученица првог разреда, и Никола Маринковић, ђак четвртог разреда основне школе. Они су веома лепо рецитовали пригодне песме на српском и мађарском језику. Младе таленте су увежбале учитељице: Јасмина Латас и Моника Дујмов. На велико одушевљење свих присутних, ученице другог и четвртог разреда Српске основне школе „Никола Тесла“ веома симпатично су извеле модерну плесну нумеру. Чланове плесне групе је припремила и увежбала учитељица Мирјана Ковач.

Потом се присутнима обратила директорка др Јованка Ластиф: „Мислим да је ова школска година, која је иза нас, била изузетно богата и у ваншколским и у ванчасовним програмима. Изузетно сам поносна на све вас баш зато, јер од када ова школа постоји толико награда, диплома, одликовања и похвала никада нисмо добили, као ове године. То је све захваљујући вама и вашој амбициозности и креативности, а ја ништа друго не могу да пожелим, него да тако буде и следеће године. Оно што никада не пропустим да вам кажем је: чувајте се преко лета, јер здравље је најважније. Имам обичај да кажем: памет у главу! А поред тога преко лета ис-

користите све опције и све могућности, и припремите се за следећу школску годину. Ми ћемо вас овде чекати са новим програмима, новим садржајима, надам се на још вишем нивоу и још разноврснијем, него што смо до сада имали. Срећан распуст свима нама и чувајте се! Видимо се 1. септембра!“

После кратког обраћања директорке, ученици су са својим разредним старешинама кренули у своје учионице, где су подељена сведочанства. Онима који су током минуле школске године постигли завидне резултате на пољу учења уручене су дипломе, а најбољима су предате и поклон-књиге.

*

Свечаност опраштања осмака Српске основне школе „Никола Тесла“ у Будимпешти је почела истога дана у 15 часова. Ученици седмог разреда, предвођени разредном старешином Анитом Шухајда, изузетно су лепо декорисали школски ходник и степенште. Свеже узбрано цвеће и свеже кошена трава увелико су допринели свечаној атмосфери.

По старом обичају осмаци, њих двадесет и осморо, на челу са разредном старешином Драганом Дошен, прошетали су ходником уз неизоставну песму „Збогом школо наша, друга мајко ти“.

РЕКОРДАН БРОЈ ЂАКА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Директорка СОЦ „Никола Тесла“ др Јованка Ластиф, рекла је да не памти да је икада у овој основној школи било тако много ученика.

„Ова је била прва генерација која је предвиђала неку будућност, у том смислу да у овој школи више неће бити одељења са троје-четворо-петоро деце и да идемо ка нечему што доноси квалитет, јер ја увек кажем: да би дошло до квалитета прво мора квантитет да се повећа. Већина вас ће остати и надаље овде са нама. Дакле, дружићемо се још четири године, а онима који одлазе, лично желим пуно успеха, пуно лепих доживљаја, пуно остварених жеља, али, такође, желим да се увек радо сећате ове школе“, рекла је и потом уручила дипломе.

Општу похвалу наставничког већа са поклон-књигом добиле су: Радмила Вуковић, Наташа Симић, Сања Вуковић и Богларка Бачо. На крају су осмаци пустили балоне у вис, са својим тајним жељама, после чега је приређен мањи пријем.

После интонације српске и мађарске химне, уследио је поздравни говор водитеља програма, Иве Ташкове и Барнабаша Грунчића, ученика седмог разреда. Одмах иза њих следиле су рецитације Емеше Бајор и Стефана Симоновића.

Затим су се окупљенима, у име славленика, на српском и мађарском језику обратили: Радмила Вуковић, Марко Недељковић, Франка Бабић и Андреј Балажевић:

„Поштована директорко, поштовани професори, родитељи и драги пријатељи, данас смо се окупили овде како бисмо се опростили од наше драге основне школе. Време је да кренемо напред, да започнемо ново поглавље у нашим животима. Ови последњи тренуци проведени овде испуњени су емоцијама и сећањима, која ћемо носити заувек у себи. Прво, желео бих да се захвалим нашим професорима. Ваша подршка и посвећеност су нам помогли да растемо, не само као ученици, већ и као људи. Увек сте били ту да нам пружите подршку, да нам помогнете да превазиђемо изазове и да нас охрабрите да сањамо велике снове. Хвала вам, што сте нас инспирисали да постанемо најбоља верзија себе. Посебно хвала нашим драгим учитељицама из нижих разреда, Мирјани Ковач и Сандри Сребро, за њихов труд и рад у нашим млађим годинама. Осим тога, желимо да се захвалимо нашој разредној, Драгани Дошен, и нашој поподневној наставници, Наташи Сремчевић, за њихов труд који су уложили

у наш разред“, речено је поред осталог.

Затим су ученици осмог разреда директорки, њеним помоћницима, заменицима, разредној старешини, учитељицама и наставницама, предали по букет цвећа.

Потом је уследио изузетно занимљив програм ученика седмог разреда, који је осмислила њихова разредна Анита Шухајда. Веома симпатични дечји играказ „Тако видимо ми вас“, за ту прилику је написала наставница Катарина Вујаковић.

Играказ је био скуп многих заједничких, често смешних доживљаја, које су осмаци током свог школовања доживели. Хумористични текст и извођење седмака пожњели су велики аплауз. Обе колегице су се заиста потрудиле да програм буде добро увежбан и одлично приказан. После веома успешног играказа, момци су одиграли модеран плес.

Списак ученика 8. разреда: Дејан Агатић, Тамаш Рудолф Андрес, Франка Бабић, Богларка Бачо, Андреј Балажевић, Милес Драгојловић, Јелена Хенинг, Ангелос Иванов, Теодора Живић, Данило Јоветић, Милан Кемењ-Савовић, Нина Кемењ-Савовић, Дмитро Колодезнуи, Мелентије Мектеровић, Вид Мектеровић, Богдан Миљевић, Мила Миљевић, Марко Мудрић, Тамара Виола Нађ, Марко Недељковић, Стефан Остојић, Сара Пантелић, Ксенија Петричевић, Зора Сремчевић, Наташа Симић, Винце Толнаи-Тот, Радмила Вуковић, Сања Вуковић.

Д. Д.

Посета бившем логору за интернирце

ДРУШТВО

Сећање на цивилне страдалнике у Шарвару

Сваке године половином јуна, делегација Срба из Сомбора посећује Шарвар у Мађарској. Тако је било и ове године, а заједно са сународницима из Србије, бивши логор посетили су и представници Срба у Мађарској.

Ове године, 10. јуна, група потомака интернираца на челу са Јованом Вукобратовићем, окупљених око организације „Краљ Петар I“, која је посвећена сећању на балканске, Први и Други светски рат, присетила се својих предака, учесника у овим трагичним догађајима.

Прикључили су им се, као и ранијих година, и представници Срба из Мађарске, Пера Ластаћ, директор Српског института и Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти. Они су посетили спомен-гробље са именима свих који су

изгубили животе у овом логору. Присутни су упалили свеће и положили венце, у знак поштовања према страдалцима.

У периоду од јуна 1941. године, до марта 1945. године, после мађарске окупације делова Југославије – Бачке, јужне Барање, Међумурја и Прекомурја, српско становништво је из Бачке и Барање, њих око 15.000, интернирано најпре у логоре на територији Бачке. У првом реду су то били колонисти, на чија места су насељени досељеници Мађари Сикулци из Буковине, који су на крају Другог светског

рата избегли у Мађарску. Мађарска држава је желела да се промени етнички састав Бачке и да исели највећи део Срба и Буњеваца. Велики део интернираца је касније пресељен у Мађарску, прво у Барч, Нађкањижу и Шарвар.

Мађари Сикулци су етничка група у Трансилванији. После једног ратног сукоба, део њих је избегао преко Карпата у Молдавију и одатле у Буковину, данашња Пољска, где је од 18. века постојало 7-8 мађарских села. По избијању Другог светског рата, северна Трансилванија је била прикључена Мађарској, становници ових села (која су тада била део Румуније), желели су да се преселе, али су се румунске власти томе супроставиле.

„Зато је важан 14. јун, јер је око овог датума почело интернирање српског колонијалног становништва. Полиција је опкољавала села и читаве породице су, са минимално ствари, возовима транспортоване до прве станице у Баји и даље. Треба напоменути да је најтежи период у логору Шарвар био зима 1941/42, када је преко 500 беба и деце старијег узраста. Хигијенски услови су били никакви, храна слаба, одговарајућа медицинска нега није постојала и није било грејања и нормалних услова за становање“, рекао нам је Пера Ластаћ.

Логор се налазио у зградама напуштене свиларе, поред железничке станице. Пре српских интернираца, овде су кратко време били смештени југословенски ратни заробљеници, а пре њих избеглице из Пољске. Пред

крај рата су довођени левичари, социјалдемократе и Јевреји, који су, затим, депортовани у логоре смрти. Од пролећа 1942, услови за наше интернирце су се побољшали, због великог међународног притиска. Црквене општине из Србије су слале помоћ, младе мајке са децом биле су пуштане кућама, а људе су смештали по породицама, где су, у много бољим условима обављали разноврсне послове.

„Приликом овогодишње посете Шарвару, окупиле су се породице потомака интернираца и то са децом школског узраста, јер желе да пренесу сећање на младе генерације“, рекао је Пера Ластаћ за наш лист.

Осамдесетих година прошлог века постављена је спомен-плоча на једној од зграда логора, на српкохрватском и мађарском језику и мања спомен-изложба, посвећена логорашима и животу у логору. После транзиције, тај фабрички круг је приватизован и у потпуности порушен. Изложба је демонтирана и заједно са спомен-плочом налази се у депоу Градског музеја. Постоје нове спомен-плоче за Словенце и Пољаке избеглице, а српска спомен-плоча не постоји.

У току је решавање овог проблема. Прошле године је покренута иницијатива да се нова плоча постави и да се обнови изложба. До сада је усклађен текст на двојезичној плочи и добили смо подршку од Републичког завода за заштиту споменика. Овај предлог сада треба да иде мађарским партнерима, као и партнерима из околине Сомбора, објаснио је Ластаћ.

К. П.

Манифестација „Недеља књије“

Српска писана реч пред Сегединцима

У организацији Библиотеке „Шомођи“, у Сегедину је од 7. до 12. јуна одржана 94. по реду „Недеља књије“. Овај празник књије и ове године је обиловао програмима, пре свега, промоцијама и књижевним трибинама, а до изражаја је дошла и презентација издаваштва народности.

У склопу 94. „Недеље књије“ читалачкој публици и пролазницима на Тргу Дугонич, 9. јуна представила се и српска заједница у Сегедину, која је заједно са месним Домом народности, на посебном штанду изложила своја издања, штампана на српском језику.

Захваљујући Марти Петреш и Сенаду Емри, члановима Сегединске месне српске заједнице, заинтересована публика је била у прилици да стекне увид у издавачку продукцију Срба у Мађарској. Представљени су разни бројеви „Српских недељних новина“, листа Срба у Мађарској, „Српски календар“, разна издања Српског института при Са-

моуправи Срба у Мађарској, наших, данас већ нажалост покојних књижевника, попут Предрага Степановића и Петра Милошевића. Промовисање српске писане речи ни овај пут није могло да прође без излагања дела Драгомира Дујмова, Драгана Јаковљевића, а изложени су и бројни примерци „Дешчанских свезака“, „Барањских свезака“, као и друга издања о српско-мађарским културним везама.

На штанду су се нашли и преводи наших врских аутора на мађарски језик, па се на тај начин мађарској читалачкој јавности указала прилика да упозна наше ствараоце.

Поред писане речи, промовисана

је и музичка баштина Срба у Мађарској. Изложени су бројни носачи звука, који сведоче о лепотама православног литургијског појања, а попуњени су и ЦД-и са фолклорним садржајем.

Новина је, ове године, била организована промоција збирке песама наше младе песникиње Јоване Вечић – „0112“. Нажалост, у тренутку када је отпочело представљање првенца младе песникиње из Будимпеште, у којем су учествовали Митар Мирко Кркељић, референт за

културу Српског културног центра „Српски венац“, и млада уметница Нада Краус, киша је променила унапред испланирани сценарио.

За разлику од претходних година, када су љубитељи српског фолклора имали прилику да стекну увид у лепоте српских народних игара и песама, ове године, 11. јуна, ни дешчанском КУД-у „Банат“ природна непогода није дозволила да на Тргу Дугонич промовише српско фолклорно наслеђе.

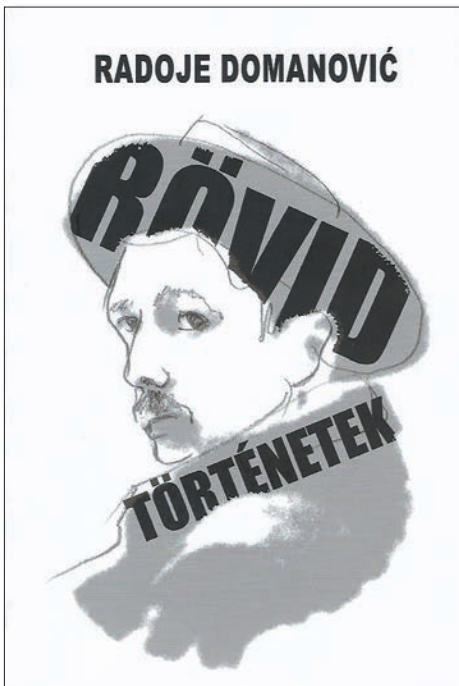
П. М.

Представљање поезије Јоване Вечић

Кратке приче Радоја Домановића на мађарском језику

Увид у део бриљантне политичко-друштвене сатири Радоја Домановића, кроз његове кратке приче, добила је и публика у Макови (Мако), где је у месној Библиотеци „Атила Јожеф“ уприличена промоција збирке „Rövid történetek“, која садржи превод Домановићевих записа на мађарски језик.

ска књижевна дела. Његов циљ је да мађарска читалачка јавност боље упозна српске ауторе и српску литературу.

Између осталог, и то је подстакло Жужану Сиксаи, директорку Библиотеке „Атила Јожеф“, модератора приредбе, да му ода признање и представи књижевност једног другог народа и културу другог етноса.

Литерарно поподне својим пригодним наступом отворио је Рувен Фридман, млади фрулаш из Деске, а одмах потом, присутнима се поздравним речима обратио Митар Мирко Кркељић, продуцент Српског културног центра „Српски венац“.

Он је истакао велико задовољство због масовног одзива публике, што потврђује чињеницу да постоји интересовање за српску литературу. У томе „кључну улогу има и сам Светислав Недучић, који не

само са својом популарношћу, већ и интегративном личношћу представља мост између мађарске и српске културе, као и међу људима. Док год српска заједница у Мађарској има такве људе, као што је Светислав Срби у Мађарској могу да представе своје посебне врлине, као што је случај и са овом збирком кратких прича Радоја Домановића“.

У наставку промоције, захваљујући Бранимиру Ђорђевићу, глумцу и уметничком секретару Српског позоришта у Мађарској, и Миленку Радићу, сестрићу преводиоца, новинару Српске редакције Мађарског радија, публика је могла да чује поједине приче Радоја Домановића на мађарском језику.

Потом је реч добио и сам преводилац Светислав Недучић, који је одговарајући на питања модератора, признао да је прве кораке у свету превођења учинио још као ђак, када је од учитеља добио задатак да преведе географске појмове. Задатак је успешно решио и то, како је објаснио,

захваљујући помоћи своје сестре и свог оца.

Он се, затим, присетио и почетака превођења књижевних радова српских стваралаца. Детаљно је говорио о својој преводилачкој опсесији, да би се на крају осврнуо на последњи преводилачки пројекат, предвођење Домановићевих кратких прича и њихово објављивање.

У потрази за издавачем, доспео је до Српског позоришта у Мађарској, које је показало интересовање и вољу да подржи објављивање кратких прича на мађарском језику. Милан Рус, директор нашег театарског друштва, и Катарина Павловић Бачи, уредник издања, учинили су све да се обезбеде финансијска средства за штампање превода дела Домановићевих текстова.

Наравно, услед новонастале економске ситуације, коју је проузроковао украјинско-руски рат, ваљало је трагати за додатним материјалним средствима. Захваљујући бројним спонзорима, као што су Културни и медијски центар „Српски венац“ (у тренутку потраге за финансијском подршком, установа ССМ се тада још тако звала – прим. аутора), Српски институт при ССМ, Миленко Радић са својом породицом, Јудит Недучић, Српске самоуправе из Будаерша, Сегедина, Чобанца, Новог Сентивана, Мохача, Сантова, Српске самоуправе

8, 9. и 11. кварта, као и Главноградска српска самоуправа, издавачки пројекат је успешно реализован.

Пред читаоцима се нашла књига од 434 странице, са српским насловима прича и уметничким, графичким, илустрацијама Милана Ђурића и Атиле Ленђела.

Превод је лекторисала Јудит Ференц, а уредник издања је Катарина Павловић Бачи. Издавач Домановићевих кратких прича је Српско позориште у Мађарској. Штампарске послове потписује штампарија „Верзал“ из Суботице, која је издање штампала у 120 примерака.

На српско-мађарској књижевно-преводилачкој палети нашло се још једно вредно издање – „Кратке приче Радоја Домановића“ у мађарском преводу Светислава Недучића. На овај начин читаоци, који не говоре српски, у могућности су да стекну јасну слику о прохујалим епохама. Наиме, приче се читају као да су тек написане.

„И данас Домановићеву сатиру нећемо читати као књижевно-историјски документ, већ као живу, актуелну творевину, која упозорава, суочава са непријатним истинама, приморава на узнемирана размишљања о сопственом времену и средини у којој живимо.“

И збирка прича „Rövid történetek“ о томе сведочи.

Предраг Мандић

ЧОТРИЋ: ЗАХВАЛНОСТ НЕДУЧИЋУ

Рецензент издања, Александар Чотрић, познати афористичар, сатиричар и књижевник из Београда, посебно је нагласио велико пријатељство Србије и Мађарске, чији су односи достигли највишу тачку развоја у новијој историји. Овом приликом је рекао: „Не повезују нас само реке и путеви, него и култура, а једна копча, један мост је и Светислав Недучић.“

Он је, потом, подсетио да се ове године навршава 150 година од рођења и 115 година од смрти Радоја Домановића, аутора чија се књига представља у Макови. „Он је створио много прича, а захваљујући преводима Светислава Недучића, први пут имамо неке приче на мађарском језику.“

Александар Чотрић је нагласио: „Колико је значајно оно што пишу аутори, стварају нешто оригинално ново, толико је значајно и када се њихова дела појављују у преводу.“

Из рачунара главног уредника

НА ДРУГИ ПОГЛЕД

Како преживети „мултипрактик“ зналце

Колико је Доситеј Обрадовић био у праву када је рекао да се „мудар човек стиди мешати у оно у чему није вешт, а да се лудом чини да је срамота ако свуда свој нос не увуче“, можда је данас очигледније него што је било у његово време.

Појавом такозваних нових медија, пре свега друштвених мрежа, својих „пет минута славе“ данас врло брзо и лако може добити свако коме се учини да би његов монолог или перформанс могао да заинтересује кориснике ових комуникацијских канала. Како су се таква јавна обраћања брзо допала многим њиховим актерима, или прецизније – како су се говорници изузетно допали себи, дошли смо до фазе у којој је нарцисоидност тог типа промовисала нека нова занимања и радна места.

Саветници за све и свашта (најчешће у једној особи), најпре су нам се преко Јутјуба и друштвених мрежа обраћали из очите личне потребе да их неко чује и види. Годица им је таква „популарност“, макар и на микро плану, међу неколико својих познаника. Али, како је тежња за већом препознатљивошћу, попут маније стицања богатства без потребе и смисла, болест зависности своје врсте, њихови апетити су почели да се увећавају,

веома великом брзином. Трка за што већим бројем пратилаца морала је, логично, да буде праћена и већом тематском понудом с њихове стране. Тако су настали „мултипрактик“ зналци: јутјубери, блогери, инфлуенсери...

И ма колико да су далеко од сфере нашег интересовања, неке од њих ће те тешко моћи да заобиђете, док прелиставате новости на Фејсбуку, на пример. Мени се, из потпуно непознатог разлога, повремено приказују објаве извесног бадибилдера у озбиљним годинама, који је негде на западу више година радио као избацивач несташних гостију из ноћних барова и дискотека. Када је тамо завршио каријеру, пре него што су се појавиле друштвене мреже, посветио се писању блога о договорштинама са свог бившег радног места. Претпостављам да се то некима допало, па је убрзо отишао корак даље и објавио књигу на ту тему. Није могла да ми не западне за око, јер је својевремено рекламирана на билбордима у самом центру Београда, што је луксуз какав ни-

један други аутор, поготово анонимни, на овим просторима не може себи да приушти и што је, с озбиром на тираже и цене књига, потпуно неисплатива инвестиција. Ипак, ма колико био зачуђујућ и ма колико прећутаних питања наметао, овај његов потез је у суштини био сасвим легитиман. Његов (или туђ) новац, његова ствар.

Али, као што рекох, кад се једном јави, апетит за препознавањем у јавности, који многи погрешно поистоветују са популарношћу, тешко се може задовољити. Када је испричао све што се могло испричати на тему дружења са пијаним неваљалцима, блогер је кренуо у нову авантуру. Суге-

стивни, помало бахати стил причалице без почетка и краја и улични, свима јасан жаргон, који укључује и по коју сочну псовку, гарантовали су хиљаде пратилаца на Фејсбуку, безброј израза допадања (тзв. лајкова) и преузимања. Бивши избацивач сада је веома праћени и често консултовани Фејсбук саветник за све проблеме савременог човека: психичке, породичне, љубавне, социјалне, пословне и остале, јер он не бира.

Приликом случајних, виртуелних сусрета са оваквим „зналцима“, понекад пожелим да се нашалим, па их у коментару упитам шта су по струци. Одговоре одавно не очекујем.

Драган Јаковљевић

Традиција у Сегедину

„Банатов“ течај фолклора на Фестивалу вина

И ове године „Дани града Сегедина“ били су обојени разним културним и забавним програмима, а представљена је и гастрономска понуда. Традиционално, у склопу вишедневне манифестације приређује се „Фестивал вина“.

Популарна приредба одржана је по двадесет седми пут, а приређен је и традиционални 22. по реду „Вашар на мосту“. „Фестивал вина“ је трајао од 12. до 21. маја. Љубитељи златних капљица и

ове године у великом броју су обилазили штандове, који су били постављени на више локација: на централном Сечењијевом тргу, Тргу Клаузал, Улици Карас, Тргу Дугонич, на „старом мосту“, Хид улици и др.

ЕДУКАЦИЈА

Интересовање је било огромно, посебно на Сечењијевом тргу, где већ другог дана манифестације није било слободног места. Све то потврђује да људи воле квалитетно вино, а поготово ако оно потиче из познатих мађарских винских крајева: Вилања, Сексарда, Јегре, Шопрона, Токаја и других крајева.

„Фестивал вина“ је имао и сјајне пропратне програме, па је тако, 20. маја, на Тргу Дугонич, уприличена и „Српска плесачница“. Наступио је КУД „Банат“ из Деске. Дешчани су се радо одазвали позиву организатора и на Тргу Дугонич и приредили неза-

боравну игранку. У пратњи чланова Оркестра „Банат“, игре је увежбавао Перица Дунаи, уметнички руководиолац „Баната“.

У заједничко коло су се укључили млади и стари, почетници и они који су од раније упознати са корацима познатих игара, као што су: „Моравца“, „Ужичко коло“, „Велико коло“ и др.

„Српска игранка“ у склопу „Фестивала вина“ у Сегедину успела је да освоји нове симпатизере српског фолклорног наслеђа, па самим тим и српске културе.

П. М.

ИДЕНТИТЕТ

Српски језик и ћирилица у шешком положају

Наш језик је и даље препун говора мржње

За смиривање физичког и сваког другог насиља у друштву неопходно је одстрањивање говора мржње из свих сфера јавног живота, рекао је председник Скупштине Вукове задужбине, проф. др Бошко Сувајић, на округлом столу „Српски језик и ћирилица“.

Проф. др Бошко Сувајић

У Дому Вукове задужбине у Београду недавно је, у оквиру манифестације „Дани Ћирила и Методија“, и у организацији Вукове задужбине и Удружења књижевника Србије, уприличен округли сто под називом „Српски језик и ћирилица“, уз учешће најеминентнијих српских лингвиста, али и угледних песника из Србије и Црне Горе и уз присуство студената Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Председник Скупштине Вукове задужбине проф. др Бошко Сувајић у поздравној речи истакао је да неговање српског језика и ћирилице представља један од основних програмских задатака Вукове задужбине, заложено се за темељну реформу друштва у правцу постављања образовног система у средиште друштвеног живота и још једном истакао неопходност подизања статуса и угледа просветног радника.

Он је истакао да је према изнетим ставовима већине учесника округлог стола, положај српског језика и ћирилице у Србији данас изузетно тежак.

Посебно је цитирао проф. др Срету Танасића, председника Одбора за стандардизацију српског језика и члана Савета за српски језик, који је указао на то да, иако је пре готово две године донесен закон о српском језику и ћирилици, до данас се ништа није променило у њиховом статусу. Држава га не спроводи, иако је приликом његовог доношења с државног врха поручивано да су српски језик и ћирилица међу најбитнијим чуварима националног идентитета.

Поводом актуелног проблема родно осетљивог језика проф. др Срету Танасића, поновио је да је, под изговором унапређења права жена, донесен Закон о родној равноправности, „којим је легализован језички инжењеринг са позиција једне увезене погубне идеологије, насиље над српским језиком“.

Танасић је оценио: „Фрапантно насиље над српским језиком огледа се у томе што се прописује рушење граматичког и лексичког система, законом се хоће да прописује граматика и речник. Доносиоци закона су игно-

расили више пута изношено противљење Одбора за стандардизацију српског језика и доказе да српски језик није дискриминаторан у односу на особе женског пола, да се тим законом управо уводи дискриминација једне мањине над већином, како мушког тако и женског пола. Има доста показатеља да се код нас дешава културна окупација, а кроз државне институције, дакле – о трошку српског народа и наочиглед најодговорнијих у држави. Постоји ли примерена противвредност за предају српског културног идентитета?“

И у реферату др Марине Спасојевић изнети су познати ставови србистичке струке, који су више пута аргументовани, пре свега у оквиру Одбора за стандардизацију српског језика, о томе да се тзв. родно сензитивни језик не може по директиви уводити ни примењивати употребом насилно склованих именица женског рода типа „боркиња, психолошкиња, педагогиња“ и сл. И проф. Танасић и др Марина Спасојевић указали су на то да је Закон о родној равноправности (који је усвојен 20. маја 2021. године) у раскораку са Законом о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма (усвојеним 15. септембра 2021. године), а чијим се чланом 7, предвиђа да стандардизација српског језика мора бити заштићена од политичких и идеолошких утицаја.

Једно од излагања овог скупа било је посвећено и српском језику и ћирилици између различитих идеологија, а др Владан Јовановић, из Института за српски језик САНУ, говорио је и о проблему присвајања српског језичког и културног наслеђа које се, нажалост, у Републици Србији институционално подржава или пак толерише.

„Одбор и стручна јавност већ неколико година упозоравају на нестручан приступ бошњачке филологије у присвајању средњовековних српских ћириличких споменика: Мирослављевог јеванђеља, Повеље Кулина бана и других, као и дела писаца који су не само стварали на српском језику

него су се и експлицитно изјаснили да припадају српској књижевности (нпр. Иво Андрић, Меша Селимовић и др). Сличан инжењеринг стварања националног језика на рачун српског примењен је, као што је познато, у Црној Гори проглашењем устава 2007. године“, казао је.

Проф. др Милош Ковачевић говорио је о очувању српског језика у оквиру делатности Српске књижевне задруге и њеног „Плавог кола“, али је мишљења да српски језик и књижевност морају у образовном систему добити статус какав имају матерњи језици и књижевности у водећим европским земљама.

„Статус српског језика не може се побољшати ако се не промени његов статус у целом образовном систему. Не може, наиме, у Србији постојати ниједан факултетски тип школовања, а да не подразумева елементарну и функционалну писменост. Зато је неопходно, уз учешће свих научних, језичких, педагошких и културних установа, израдити национални концепт изучавања српског језика, српских културних вредности, и очувања ћирилице као српског националног писма“, рекао је проф. др Ковачевић.

Проф. др Рајна Драгићевић, председница Савеза славистичких друштава Србије, изложила је реферат „Проблеми науке и наставе српског језика препознати на конгресима Савеза славистичких друштава“. По њеним речима, до сада је одржано 18 конгреса савеза, а у августу ове године биће организован деветнаести. Професорка Драгићевић је посебно поставила питања: „Због чега србисти већ пуних 70 година задају себи исте задатке и не успевају да реше ниједан? Да ли је то зато што задајемо себи нерешиве задатке? Наука напредује, србистика се развија, животни услови се мењају, технологија се развија, мењају се и државе у којима живимо, режими, школски системи, а ми стално понављамо исте задатке у вези са нашом струком. Питање за све нас гласи: ‘Зашто је то тако?’“

Д. А.

Проф. др Рајна Драгићевић

СТОП ЗА ТАБЛОИДЕ И РИЈАЛИТИ ПРОГРАМЕ

Према речима проф. др Бошка Сувајића, језик није само лингвистички феномен, он увек претпоставља комплексну и узајамну корелацију цивилизацијских и културних вредности.

– Језик сеизмолошки наговештава мене друштвеног развоја, историјске буре и потресе. Отуда је за смиривање физичког и сваког другог насиља у друштву неопходна дисквалификација говора мржње из свих сфера јавног живота, посебно оних медијских садржаја у којима се промовишу агресија и насиље, како у таблоидном новинарству, тако и у „ријалити програмима“ који пропагирају неприхватљиве садржаје и вредности – каже проф. др Сувајић.

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (71)

ФЕЛТОН

„Живело братство Срба и Пољака!”

То одушевљење се прошири брзо и силовито попут снажног летњег пожара. Сви се грлише и удараше ручердама по широким раменима! „Живели! Живили!”, одјекивало је незауостављиво већницом.

Вожд Стратимировић

Сви се грлише и удараше ручердама по широким раменима! Затитраше стаклена окна међу дрвеним прозорским ћерчивима.

– Отлично, браћо! – смиривао их је вожд. Одједном се примирише не скидајући поглед са лица младог председатеља Главног одбора.

– На ћуприји преко Криваје, према Фекетићу, налази се још један шанац – показивао је прстом црвене тачкице на мапи капетан Бига. – Тај прсобран држи пола чете граничара народног капетана Тодора Боснића и цијела чета Сентомашана под командом народног капетана Новака Дунђерског.

– Имамо и два добра топа, господине капетане! – добаца Боснић.

– Нисам заборавио, народни капетане! – рече одсечно Бига, не подижући поглед са карте. Капетан Бига је посебно нагласио оно „народни”, дајући му

тиму до знања да без обзира на његово произвољно унапређење, Боснић никада неће припадати кору царских официра.

– Фино! – примети задовољно млади вожд. – А јесу ли господа Гонсјоровски и Вноровски успели да утврде тај шанац онако добро како сам им ја то заповедио? – распитивао се знатижељно Стратимировић.

– Јесу! Дабоме! Јесу! И то отлично! – повикаше сви у глас.

– Panowie, proszę, przyjdźcie! (Господине, молим вас, приђите!) – позва их гласно вожд.

Настаде гуркање и комешање. Од гомиле се није могло лако проћи.

– Та, шта сте се укипили, гром вас спржио? – повика Вилински. – Разиђите се малко! Пустите нашу браћу Пољаке да прођу!

Четовође се полагао размакоше. Из последњих редова пробијаше се Пољаци.

– Чуо сам да сте отлично извршили моје наредбе. Благодарим! Dziękuję bardzo! (Хвала лепо!) – захвално им пружи руку вожд Стратимировић.

– Wasza Ekselencja będzie zadowolna! (Ваша екселенција ће бити задовољна!) – рапортирао је поносно Вноровски.

– Wszystko będzie dobrze! (Све ће бити у реду!) – надовеза се с нескривеним задовољством Гонсјоровски.

– Живело братство Срба и Пољака! – повика неко у позадини.

– Живели Славјани! – загрмише остали.

– Живели! Живили! – запљусну дворану романтичарско одушевљење.

– Буд’те с миром! – заповеди гласно вождов ађутант.

Сви намах утихнуше.

– Овдје на југу, код ћуприје, – зачу се поново снажан глас капетана Биге – на јужној обали Францовог канала изградили смо нови шанац.

– Мостобран – примети вожд.

– Тако је! Ту, према Алмашкој бари, имамо четри топа, једну чету одлични катана Петроварадинске регименте и две и по стотине Сентомашана. Овдје су челници народни капетани Гавра Живановић и Милош Јоцић.

– Браво! – задовољно ће вожд.

– Овдје пак, према Врбасу, као што сте били наредили, подигли смо добро утврђени шанац са набојом од земље. Тамо смо ископали тако дубоке ровове да чојек лако може стојећи ходити у њима. Овај дио држе двије чете. Једна чета Сентомашана и једна чета искусни граничара. Овдје је заповједник капетан Новак Голубски. Ту су постављена још и два тешка топа деветофунташа. Један од њи је чувени „Громовник Илија!”

– Не брините, ваше благодородије, тај топ чуда прави! – повика неко из гомиле.

– Добро је! Требаће нам и више такви топова! – узврати

смешакајући се млади Стратимировић. – То је једини део где немамо никаку реку.

– Тако је, велепочитајемо, па сам управо ради тога заповиједио да се још јаче утврди овај дио. Чини ми се да ће се овдје водити најжешћа битка – примети Бига. (...)

Драгомир Дујмов

24. јуна 1798 – Турци су у Београдској тврђави погубили грчког писца и патриоту Фереоса Константина Ригаса, познатог као Рига од Фере, и још седам његових следбеника. Ригас је био оснивач и вођа тајног друштва које се борило за ослобођење Грчке од турске власти.

24. јуна 1986 – Умро је српски писац Мирослав Антић, аутор „Плавог чуперка”, једне од најпопуларнијих збирки дечјих песама у новијој српској књижевности.

24. јуна 2001 – Југословенска ватерполо репрезентација постала је шампион Европе.

25. јуна 1874 – Умро је српски политичар Илија Гарашанин, један од вођа уставобранитеља, министар унутрашњих послова и председник владе кнежевине Србије (1861–67). Његово дело „Начертаније” (1844) први је национални програм Србије након ослобођења од турске власти.

25. јуна 1919 – Потписан је Версајски мировни уговор између Немачке и савезника којим је и формално завршен Први светски рат.

25. јуна 1921 – Донет је Устав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (Видовдански устав) којим је новонастала држава проглашена уставном, парламентарном и наследном

монархијом са династијом Карађорђевић.

26. јуна 1690 – У Београду, на Калемегдану, одржан је велики српски народно-црквени сабор на којем је одлучено да се прихвати позив аустријског цара Леополда на заједничку борбу против Отоманског царства, али са територије Угарске.

26. јуна 1867 – Са Београдске тврђаве је после четири века скинута отоманска застава.

26. јуна 1905 – Умро је српски писац Јанко Веселиновић, аутор романа „Хајдук Станко” са тематиком из Првог српског устанка и приповедака и романа о сеоском животу.

27. јуна 1991 – Два дана пошто је Словенија прогласила независност, Југословенска народна армија запосела је граничне прелазе према Италији, Мађарској и Аустрији, након чега је дошло до шестодневног рата са јединицама словеначке територијалне одбране.

28. јуна 1389 – У бици на Косову пољу Турци су победили српску војску и обезбедили даљи продор на Балкан. Србија је потом постала турска вазална држава, а њено освајање завршено је 1459. када су Турци заузели утврђени град Смедерево.

29. јуна 1869 – Проглашен је Намеснички устав који је кнежевину Ср-

бију увео у доба уставности. Први пут у историји Србије скупштина је постала законодавни орган, мада, са ограниченим правима.

29. јуна 1873 – У Стричићима, у Босанској крајини, рођен је писац Петар Кочић, аутор сатира „Јазвац пред судом” и „Суданија”.

29. јуна 1922 – Рођен је српски писац Васко Попа, члан Српске академије наука и уметности, један од највећих песника српске књижевности у другој половини XX века. У послератној српској поезији означава снажан преокрет у односу на поетско стваралаштво његових савременика. Песнички израз Васка Попе је наклоњен афоризму, пословици, елиптичан је и језгровит.

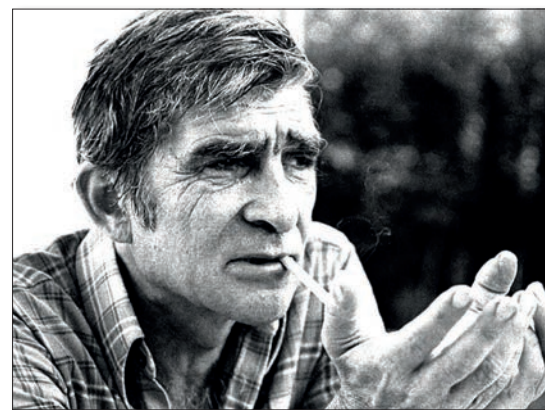
30. јуна 1853 – Умро је српски писац Бранко Радичевић, романтичарски лирски песник младости, љубави и патриотског заноса. Као одушевљени присталица језичке реформе Вука Караџића, први је почео да пева на народном језику и у духу српске народне поезије.

30. јуна 1913 – Изненадним ноћним на-

ВРЕМЕПЛОВ

падом бугарске Четврте и Пете армије на српске положаје, чиме је изазван Други балкански рат, почела је Брегалничка битка, окончана 9. јула 1913, потпуним сломом Бугара. После пораза, Бугарска је капитулирала, а мировним уговором у Букурешту 10. августа 1913. утврђене су нове границе између балканских држава.

30. јуна 1948 – Југословенска штампа објавила је Резолуцију Информационог бироа комунистичких и радничких партија (Информбиро или Коминформ) о стању у Комунистичкој партији Југославије и изјаву Централног комитета КПЈ поводом ње.

Песник Мирослав Антић умро је 24. јуна 1986.

НЕВЕН

Мајчин дан у дешчанском забавишту

„Коло”, „Јежићи”
и „Сунцокрети”

У складу са препорукама, а због немилых дешавања у матици, одложене су и прославе Дана мајки, али су, ипак, прославане током месеца маја. Све три групе, дешчанско забавишта које делује при СОЦ „Никола Тесла” из Будимпеште, приклониле су се овој европској традицији, у којој се целе недеље слави најважнија особа у животу сваког појединца – мајка. А за крај ових недељних активности, спрема се свечаност, на коју су позване све мајке и баке.

Деца су по својим групама: „Коло”, „Јежићи” и „Сунцокрети”, веома вредно спремала репертоар којим ће се представити пред својим најмилијим дамама. Васпитачице су имале прегршт идеја како да се најбоље изразе и покажу да деца могу пуно, само када су са децом свакодневно различите пеме, рецитације и покретне игре.

На дан свечаности све је било

спремно. Сва оделца испеглана, кравате затегнуте, косе очешљане, уредно скупљене у плетенице. Деца из групе „Коло” имала су чак и спремно послужење за госте. Дан раније направила су тарту, са својим васпитачицама.

Ређали су песме, а са сваком песмом, мајке су биле све срећније и све насмејаније. Рецитације „Мајчин дан”, „Две руке”, и „Моја бака” изазвале су салве најјачег аплауза, а после извођења песме „Најлепша мама на свету”, кренуле су и прве сузице.

До краја овог дивног дружења сви су били срећни, али и уплакани. Биле су то сузе радоснице.

Тим поводом причали смо са мамом мале Лене, Адријаном Ђукин Фридман.

Како вам се свидело на приредби? Да ли сите задовољни виђеним?

– Приредба је била сјајна, било је

супер. Јако сам задовољна, све је било јако добро.

Ви имате још двоје сестарије деце, која су, иакође, ђохађала забавишће. Да ли можда видите неке промене, да ли уочавате неке новине, или је све исто као и раније?

– Промену видим у томе да је сада први пут цео програм био на српском језику, чему сам се ја јако радовала. Примећујем да деца говоре све више и све лепше српски језик.

Да ли славите Дан мајки у вашој

Њородици? Да ли су вас деца можда изненадила неким ђоклоном, сем оних које су ђравила у забавишћу и школи?

– Ми заиста и код куће слаavimo овај прелепи дан. Деца воле да ме изненаде цвећем и цртежима. Дан мајки је мој омиљени празник.

Срећне мајке, баке и деца затим су наставили дружење уз послужење, музику и осмехе, који су красили све оне, који су тога дана крочили у просторије Српског забавишта у Дески.

С. С.

Свечаност у Батањи

Реализован значајан
школски пројекат

Батањска двојезична српска основна школа и забавиште у сарадњи са организацијом „Чувари традиције за будуће генерације”, у оквиру Националног програма за таленте, а уз подршку Мини-

вани и перспективни основци из Батање. Међу њима су се наша деца, која су изузетна у области матерњег језика, спорта, ликовне уметности, као и на пољу природних наука. Чланови ове циљне групе су током серије ком-

интересовањима. Са њима су радили вредни педагози, који су, такође, као и деца, уживали у оваквом начину рада. Сви су се са ентузијазмом окупљали поподне у школи и квалитетно проводили време тежећи ка једном циљу.

У оквиру овог програма организоване су бројне екскурзије за децу. Природњачка група је у оквиру пројекта посетила Национални парк Кереш-Марош. Обишли су један део националног парка и упознали се са животињским и биљним светом у њему. Уживали су у фантастичном пре-

шчабе, и присуствовали педагошким радионицама које организује музеј. Обишли су и „Кућу прича”, где се налазила изложба Михаља Шхенера.

Трећа група је посетила Српски културни, образовни и духовни центар „Свети Сава” у Дески. Погледали су сталну изложбу засновану на српској традицији и учествовали на разноврсним радионицама. Своје путовање су завршили у ботаничкој башти у Сегедину.

Језичка група је своју екскурзију провела у Будимпешти. Обишли су Српску православну цркву, посетили су Текелијанум, шетали Улицом Ваца и погледали најпознатију пештанску пијацу. Поподне су се упутили ка тврђави, где су обишли Палату Шандорпа, споменик Еугену Савојском и дивили се панорами Пеште и Дунава.

Спортска група је путовала у Сегедин. Пола дана су провели у трамбулин парку, а затим су учили скијање на вештачкој стази. Остатак дана су наставили у пријатној шетњи у ботаничкој башти.

Последња, иновативна група, посетила је фасцинантну „Кућу мађарске музике” у Будимпешти, која је инструмент за доживљавање ритма и мелодије. Ученици су имали прилику да проведу један незабораван дан у овој велелепној грађевини. Погледали су интерактивну изложбу, посетили су креативну музичку сцену и боравили у куполи, која емитује звукове.

За Батањску српску основну школу и забавиште овакви пројекти су од велике важности. Они се надају да ће се ова сарадња наставити и у будућности, како би својим ученицима обезбедили још више могућности за учење и истраживање.

С. Ђ.

старства културе и иновација, у току ове школске 2022/2023. године, спровела је два велика пројекта. Први пројекат је под називом „Пружање иновативног окружења за учење за ученике у Батањи” НТП-ИННОВ-22-0038, а други пројекат је „Очување идентитета у изолацији” НТП-СПЕЦ-22-0030. У програм су се укључили таленто-

плексних програма за талентоване ученике на бази интерактивног учења и учења кроз игру развилија своје таленте.

Деца су током бројних поподнева, на добро осмишљеним радионицама, учествовала на разним предавањима и на тај начин још ефикасније развијала своје таленте, у складу са својим

давању водича, хранили су животиње и радили занимљиве задатке.

Уметничка група је путовала у Бекешчабу. Тамо су посетили музеј Михаља Мункачија, пореклом из Беке-

Јунски ђачки мозаик

Акције у Сегедину при крају школске године

Мај је месец којем се сви обрадујемо, јер доноси сунце и лепо време, а када тога има, онда су излети прави начин да деца проведу квалитетно време у природи. То је био план и за полазнике српског вртића у Сегедину, када је заказана екскурзија на Палићу.

Иако време на крају није било идеално, провод у Зоолошком врту јесте. Малишани су уживали у обиласку и дружењу са животињама. Активности, игру, ручак, али и забавну радионицу, полазници средње и велике групе – „Медве“ и „Патуљци“, имали су на Мајкином салашу.

Био је то дан пун смеха, дружења и лепих утисака, о чему сведоче и фотографије.

Сваки значајан корак у нашим животима обезбеђујемо пригодним прославама, а све то почиње управо у забавишту. Како је прелазак из предшколског у школско доба веома значајан, почетак јуна је увек резервисан за ову свечаност.

Пригодна свечаност је на репертоару имала за свакога по нешто, а кренула је драматизацијом бајке „Вук и седам јарића“. Мала и средња група полазника одрецитовале су неколико песмица о породици, на мађарском језику, након чега су одиграли игру „Еци пеци пец“. Средња група је старију испратила песмом и симболичним поклоном торбицама. На крају су будући прваци, након рецитације на мађарском и српском језику, одиграли валцер и отпевали песму „Довиђења драги васпитачи“.

Свима желимо пуно успеха у њиховом расту и развоју, и нека им је сваки наредни корак лаган и лепршав, баш као што је програм ове приредбе био.

Ученици Српске основне школе у Сегедину, која је испостава СОЦ „Никола Тесла“ из Будимпеште, у оквиру једнодневне екскурзије посетили су Кечкемет.

На велико задовољство свих,

превоз је био организован возом, што је дошло као додатна атракција целог путовања.

Од садржаја у Кечкемету, ученици су посетили студио цртаних филмова, збирку музичких инструмената Лесковског и Музеј забаве и играчака, у којем су имали радионицу и правили своју играчку.

Да није најлепши доживљај садржан само у кугли сладоледа, сведоче ученички радови писани на тему доживљаја са екскурзије. Једним прелепим излетом напуњене су батерије и енергија потребна за завршетак школске године је на завидном нивоу.

„Рециклажа није бламажа“ је слоган акције, у којој су учешће узели и ученици Српске основне школе у Сегедину, у оквиру које су прикупили гардеробу коју више не носе и дали је на рециклажу. Још једном су показали колику су освешћени, хумани и како од малих ногу придају значај важним стварима, као што је очување и заштита животне средине. Браво за ученике, њихове родитеље и све запослене у сегединској испостави будимпештанског СОЦ „Никола Тесла“.

Г. К.

ИНФО

Дани Позоришта и Културе у Ловри

од 28. јуна до 02. јула 2023. у ловранском Дому културе

- 2023. ЈУН 28.**
09.00 – ВИДОВДАНСКИ МАРАТОН КОД ЛОВРАНСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
- 2023. ЈУН 29.**
18.00 – ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА
18.30 – IN MEMORIAM ПЕТАР МИЛОШЕВИЋ ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ
19.00 – PERIN PAPA STOS – MEMORIJALNA ПРЕДСТАВА ПЕТРА МИЛОШЕВИЋА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ
- 2023. ЈУН 30.**
19.00 – ВАРШАВСКА МЕЛОДИЈА – РОМАНТИЧНА ПРЕДСТАВА НА МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ
ЦЕНА УЛАЗНИЦЕ: 2.000 FT
- 2023. ЈУЛ 01.**
15.00 – СЕДАМ У ЈЕДНОМ ЗАМАХУ – ГРИМ-БУС ТЕАТAR – ДЕЧЈА ПРЕДСТАВА НА МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ
19.00 – ТОЗОВАЦ У МАЂАРСКОЈ – БИОГРАФСКА МУЗИЧКА КОМЕДИЈА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ
- 2023. ЈУЛ 02.**
19.00 – ДАНИЛО МИШ, ДУХ ЈЕ НАША ДОМОВИНА
ПРЕМИЈЕРНА ПРЕДСТАВА НА МАЂАРСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

СРПСКО ПОЗОРИШТЕ У МАЂАРСКОЈ

ДУХ
ЈЕ
НАША
—
ДОМ
ОVI
НА

SZELLEME
—
HAZÁNK

Премијера
представе
„Дух је
наша
домовина“
24. 06.
у 19 часова

Улоге тумаче: Алиса Лацко и Тибор Какоњи
Режија: Марија Барна Липовски
Улица Нађмезе 49

ВИДОВДАНСКО ЧТЕНИЈЕ IN MEMORIAM – ОРТАСИЈА

26. јуни 2023.	27. јуни 2023.
9:00 – Vilanj	9:00 – Batanja
10:00 – Sikloš	11:00 – Deska
11:00 – Pečuj	12:00 – Sirig
12:45 – Mohač	13:00 – Novi Sentivan
13:45 – Sečuj	17:30 – Segedin
15:00 – Baja	
	28. јуни 2023.
	9:00 – Lovra
	10:00 – Kovin
	10:30 – Čip
	12:00 – Bata
	14:00 – Budimgrad
	16:00 – Čobanac
	18:00 – Sentandreja

СЕЋАЊЕ

Прелиставамо црквени календар

Свети мученик кнез Лазар и свети српски мученици

Лазар Хребељановић (Прилепац, око 1329 – Косово поље, 28. јун 1389), познат у народној традицији као цар Лазар, по титули је био средњовековни српски кнез, који је после Маричке битке створио највећу и најмоћнију државу на територији некадашњег Српског царства.

Лазарева држава са престоницом у Крушевцу, позната у историографији као Моравска Србија, обухватала је сливове река Велике, Западне и Јужне Мораве. У Грбљу вековима постоји предање да је Лазар Хребељановић заправо био Грабљановић и да је пореклом из Грбља. Андрија Качић Миошић наводи српско порекло данашње две познате алкарске породице, Грабоваци и Вучковић. Грабовци су, по тим старим далматинским породичним предањима, потомци српског кнеза Лазара Грабљановића (Хребељановића).

Лазар је младост провео на двору цара Стефана Душана, где је његов отац Прибац био логотет. Лазар је на

двору цара Уроша прво био ставилац, да би негде између 1363. и 1365. добио титулу кнеза. После слома Мрњавчевића на Марици текао је постепен успон кнеза Лазара праћен формирањем његове области. После Маричке битке загосподарио је Приштином и Новим Брдом, док је у савезу са баном Босне Твртком I Котроманићем и уз подршку угарског краља Лајоша I 1373. поразио жупана Николу Алтомановића. Тада је својој области прикључио Рудник, Ужице и крајеве око Западне Мораве. Границу своје државе проширио је до Дунава заузимањем Браничевске области и потискивањем породице Растиславић 1379. године.

СРПСКА ПОБЕДА И ДУГОРОЧНО РОПСТВО

Косовска битка, позната и као битка на Косову, бој на Косову, Косовски бој или Видовданска битка, вођена је 15. јуна 1389. на хришћански празник Видовдан, недалеко од Приштине, између српских и османских снага. Српске снаге је предводио кнез Лазар Хребељановић и међу њима су биле и снаге његових сродника и савезника, док се на челу османске војске налазио султан Мурат I са синовима Јакубом и Бајазитом.

У првој фази битке, српске снаге су потиснуле противника, а један од српских витезова (Милош Обилић) успео је да убије султана Мурата и натера османску војску да се повуче. Његов син Бајазит је успео после тога да консолидује своје редове и крене у противнапад у коме је заробљен кнез Лазар. Он је по његовом наређењу погубљен, после чега се османска војска повукла са бојишта и напустила Србију.

Први извори о самој бици говоре о српској победи, а тек касније се јављају наводи о нерешеном исходу и српском поразу (средином 15. века). Због тога се сматра да је сама битка завршена највероватније српском победом или евентуално нерешено, али она по својим далековидним последицама представља османску победу. Сматра се да су два кључна момента битке погибија османског султана Мурата и погибија српског владара кнеза Лазара.

ПРИЗНАВАЊЕ СУЛТАНОВЕ ВЛАСТИ

Лазареви наследници су под притиском угарских напада (јесен 1389) и њихових контаката са Вуком Бранковићем, склопили у првој половини 1390. мир са Бајазитом и признали његову врховну власт. Уз помоћ његових трупа, они су успели да потисну Угаре и поврате изгубљене пределе у западној Србији. Косовска битка је имала велики одјек у тадашњој Европи и успела је да привремено заустави османско ширење у Европи. Она је током наредних векова постала средишњи мотив српске народне епске поезије и средишњи мотив српског националног идентитета.

Истовремено, Лазар је радио и на обнови Немањићевих државних традиција. Био је ожењен Милицом, која је према старим српским родословима потицала од Вукана, најстаријег сина Стефана Немање. Бројним династичким браковима постепено се родбински повезао са околним великашима и владарима (нпр. сестра Драгана била је удата за челника Мусу, најстарија ћерка Лазара и Милице Мара за Вука Бранковића). На његову иницијативу, а по благослову патријарха Саве IV, дошло је 1375. до измирења Српске патријаршије са цариградском Васељенском патријаршијом. Поред тога, Лазар је подигао више задужбина (Раваницу, Лазарицу и јужну припрату Хиландара), а под његовим утицајем 1380. на место српског патријарха је, уместо Јефрема, изабран Спиридон.

Током девете деценије 14. века област кнеза Лазара почели су да угрожавају Османлије. После битке на Дубравници (1381) и догађаја везаних за пад Ниша и поход Мурата I до Плочника (1386), следећи велики поход Османлија довео је до битке на Косову 1389. године. Ту су се Османлијама супротставили одреде кнеза Лазара, његовог зета Вука Бранковића и краља Срба и Босне Стефана Твртка I Котроманића под командом војводе Влатка Вуковића. У бици су и Лазар и његов противник Мурат I изгубили животе и обе стране су претрпеле велике губитке. Ипак, пре лета 1390. Лазаревићи су прихватили вазалне обавезе према новом султану Бајазиту I.

Култ кнеза Лазара као хришћан-

ског мученика почео је да се развија недуго по Косовској бици. Лазареви мошти пренете су у његову задужбину Раваницу где се, после неколико преноса, чувају и данас. Стварање култа кнеза Лазара помогли су припадници породице Лазаревић, а прихватила га је и развијала Српска патријаршија.

Угрожен од Турака, изложен сталној опасности да га нападне Никола Алтомановић, страхујући и од напада Угара, кнез Лазар је морао и енергично и мудро да дела на јачању одбрамбене моћи своје државе. Пошто је имао велики број женске родбине, претежно женидбеним везама успео је да окупи око себе своје моћне суседе.

Удадбама, успостављањем савезничких односа и оружаном борбом са непокорним великашима успео је кнез Лазар да ојача и територијално прошири своју државу.

Обавештен да ће Турци покушати продор преко Косова, кнез Лазар је на челу своје војске средином јуна дошао на Косово.

Што се тиче сукоба са Османлијама, летописи говоре да је Лазар имао успеха у борбама с њима. Године 1386, Орханов син, Мурат I је предводио војску на Србију. Српска војска, с кнезом Лазаром на челу, налазила се на Топлици (на Плочнику) и тада је спречен дубљи продор непријатеља у унутрашњост земље.

Турска хорда је прешла преко земаља браће Драгаша и на помолу је висисо неизбежан сукоб са Србијом. Битка се одиграла на Видовдан 28. јуна 1389. године на пољу Косову.

Д. А.

